

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

એમ.વાય. ઘોરપડે

વિરુદ્ધ

શિવાજી રાવ એમ. પોલ અને અન્ય

સપ્ટેમ્બર ૪, ૨૦૦૨

[જી.બી. પટ્ટનાયક, દોરાઈસ્વામી રાજુ અને એસ.એન. વરિયાવા, જેજે.]

ચૂંટણી કાયદા : લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૧; કલમો ૮૧, ૮૬ અને ૧૧૭: ચૂંટણી અરજી-કલમ ૧૧૭-અરજીના ખર્ચની જામીનગીરી-ચૂંટણી અરજદાર સિવાયની અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા રકમની જમા કરાવણી-તેને પડકારવી-ઠરાવવામાં આવ્યું કે, અરજીનો ખર્ચ જમા કરાવી દેવામાં આવ્યો હોવાથી, તેને કલમ ૧૧૭ ની જોગવાઈઓનું પાલન ગણી શકાય-આમ ચૂંટણી અરજીઓ ભરણપોષણપાત્ર છે.

ચૂંટણી અરજીના ભરણપોષણપાત્ર હોવાના સંબંધમાં, આ અપીલમાં

વિચારણા માટે જે પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થયો તે એ હતો કે શું અરજીના ખર્ચ માટેની જામીનગીરી તરીકે ચૂંટણી અરજદાર સિવાયની અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા રકમની જમા કરાવણીને લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ નું પાલન ગણી શકાય.

પ્રશ્નનો હકારાત્મક ઉત્તર આપીને અને અપીલ ફગાવી દેતાં, કોર્ટે

ઠરાવ્યું: ૧.૧ લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ ની જોગવાઈ મુજબ ચૂંટણી અરજી રજૂ કરતી વખતે ખર્ચ માટે જામીનગીરી તરીકે રૂપિયા ૨,૦૦૦/- ની જમા કરાવણી કરવી જરૂરી છે. ઉપરોક્ત જોગવાઈ રાખવાનો હેતુ તકસાધુ ચૂંટણી અરજીઓને પ્રોત્સાહિત ન કરવાનો અને ચૂંટણી અરજીમાં આખરે સફળ થનાર પક્ષકારોની તરફેણમાં ખર્ચ માટે જોગવાઈ કરવાનો હોઈ શકે છે. કલમ ૧૧૭ ની પેટા-કલમ (૨) હાઈકોર્ટને ચૂંટણી અરજીની સુનાવણી દરમિયાન ચૂંટણી અરજદારને, કેસની હકીકતો અને સંજોગોના આધારે જરૂરી હોય તેવી વધુ જામીનગીરી આપવા માટે જણાવવાની સત્તા આપે છે. તેથી, એ સ્પષ્ટ થશે કે રૂપિયા ૨,૦૦૦ ની જામીનગીરી અનામત જમા કરાવવાની જરૂરિયાત ફરજિયાત છે અને ચૂંટણી અરજી રજૂ કરતી વખતે જ તે કરવાની રહેશે, પરંતુ જમા કરાવવાની પદ્ધતિ તેમજ જમા કરાવી શકે તેવી વ્યક્તિ અંગે સંબંધિત હાઈકોર્ટના નિયમો અનુસાર પાલન કરવાનું રહેશે અને, આથી આ કોર્ટના કેટલાક ચુકાદાઓમાં તેને માર્ગદર્શક તરીકે ઠરાવવામાં આવી છે.

(૧૦૨-એફ, જી, એચ; ૧૦૩-એ)

૧.૨. પ્રસ્તુત કેસમાં, ચૂંટણી અરજદારની જુબાની તેમજ પ્રતિવાદી નં.૫ ની જુબાની અસ્પષ્ટપણે એ નિર્દેશ કરે છે કે આ ચૂંટણી અરજદારે જ જરૂરી રકમ જમા કરાવી હતી, તેથી હાઈકોર્ટના એ નિષ્કર્ષમાં કોઈ ખામી નથી કે અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ નું પાલન થયું છે અને પરિણામે ચૂંટણી અરજીને યોગ્ય રીતે ભરણપોષણપાત્ર ઠરાવવામાં આવી છે અને અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ ના અનાદરના આધારે કલમ ૮૬ હેઠળ તેને ફગાવી શકાય નહીં. (૧૦૫-એ, બી)

એમ. કરુણાનિધિ વગેરે વિરુદ્ધ એચ.વી. હંડે અને અન્ય વગેરે, [૧૯૮૩] ૨ એસસીઆર ૬૨૯ અને કે. કામરાજા નાડાર વિરુદ્ધ કુંજુ થેવર અને અન્ય, [૧૯૫૯] એસસીઆર ૫૮૩, પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

ચરણ લાલ સાહુ વિરુદ્ધ નંદકિશોર ભટ્ટ અને અન્ય, [૧૯૭૪] ૧ એસસીઆર, ૨૯૪ અને અલ્તમશ રેઈન વિરુદ્ધ ચંદુલાલ અને અન્ય, [૧૯૮૧] ૩ એસસીઆર ૧૪૨, જુદા પાડવામાં આવ્યા.

રાજેન્દ્ર સિંહ અને અન્ય વગેરે વિરુદ્ધ શ્રીમતી ઉષા રાણી અને અન્ય

વગેરે, [૧૯૮૪] ૩ એસસીઆર ૨૨, નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

દીવાની અપીલ અધિકારક્ષેત્ર : સિવિલ અપીલ નં. ૧૭૩૪/૨૦૦૧.

આઈ.આર. નં. /૨૦૦૦ માં કર્ણાટક હાઈકોર્ટના ૨૮.૧૧.૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને આદેશ પરથી.

એસ.એસ. જાવલી, એન.એન. રાવ, એન. રેડ્ડી અને એચ.ડી. અમરનાથન, અપીલકર્તા વતી.

બાલાજી શ્રીનિવાસન, પ્રતિવાદીઓ વતી.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિશ્રી પટ્ટનાયક દ્વારા નીચે મુજબ આપવામાં આવ્યો:

આ અપીલ ઇન્ટરલોક્યુટરી એપ્લિકેશન નં. ૩૧ ની ૧૯૯૯ માં પસાર કરાયેલા કર્ણાટક હાઈકોર્ટના ૨૮.૧૧.૨૦૦૦ ના આદેશ વિરુદ્ધ નિર્દેશિત છે. સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૯ દરમિયાન યોજાયેલી ચૂંટણીમાં અપીલકર્તાને ૩૫-સેંકુર વિધાનસભા મતવિસ્તારમાંથી કર્ણાટક વિધાનસભામાં ચૂંટાયેલા જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. પ્રતિવાદી નં. ૫, હેરોજી લાડે પણ ઉક્ત ચૂંટણી લડી હતી અને

બીજા ક્રમે સૌથી વધુ મત મેળવ્યા હતા. શિવાજી રાવ પોઆલ, જેઓ ઉક્ત પ્રતિવાદી નં. ૫ ના ચૂંટણી એજન્ટ હતા, તેમણે ભ્રષ્ટ આચરણના ગુનાના આધાર સહિત વિવિધ આધારો પર અપીલકર્તાની ચૂંટણીને પડકારતી લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૯૧ (ત્યારબાદ 'અધિનિયમ' તરીકે ઓળખાય છે) ની કલમ ૮૧ હેઠળ ચૂંટણી અરજી દાખલ કરી હતી. નિયત પ્રક્રિયા અનુસાર, ચૂંટણી અરજીની નોટિસ બજાવવામાં આવતા, અપીલકર્તા હાઈકોર્ટ સમક્ષ હાજર થયા અને અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ નું પાલન ન થયું હોવાના આધારે અધિનિયમની કલમ ૮૬ હેઠળ ચૂંટણી અરજી ફગાવી દેવા માટે અરજી દાખલ કરી. હાઈકોર્ટે વિવાદિત આદેશ દ્વારા પ્રારંભિક વાંધાને ફગાવી દઈને અને ચૂંટણી અરજીને ભરણપોષણપાત્ર ઠરાવી હોવાથી, વર્તમાન અપીલ પસંદ કરવામાં આવી છે. અપીલમાં વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતો એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે શું અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ નું પાલન થયું નથી? પ્રકરણ ત્રણ માં અધિનિયમની કલમ ૮૬ ચૂંટણી અરજીની સુનાવણી સાથે સંબંધિત છે અને કલમ ૮૬(૧) જણાવે છે કે હાઈકોર્ટ એવી ચૂંટણી અરજીને ફગાવી દેશે જે કલમ ૮૧ અથવા કલમ ૮૨ અથવા કલમ ૧૧૭ ની જોગવાઈઓનું પાલન કરતી નથી. અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ ખર્ચ માટેની જામીનગીરી સાથે સંબંધિત છે અને તે આ પ્રમાણે વંચાય છે:—

"૧૧૭. ખર્ચ માટે જામીનગીરી.—(૧) ચૂંટણી અરજી રજૂ કરતી વખતે,

અરજદારે હાઈકોર્ટના નિયમો અનુસાર હાઈકોર્ટમાં અરજીના ખર્ચ માટે જામીનગીરી તરીકે બે હજાર રૂપિયાની રકમ જમા કરાવવાની રહેશે.

(૨) ચૂંટણી અરજીની સુનાવણી દરમિયાન, હાઈકોર્ટ, કોઈપણ સમયે અરજદારને ખર્ચ માટેની એવી વધુ જામીનગીરી આપવા માટે કહી શકે છે જેનો તે નિર્દેશ કરે."

એમાં કોઈ વિવાદ હોઈ શકે નહીં કે જો હાઈકોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે ચૂંટણી અરજીમાં કલમ ૧૧૭ ની જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી, તો તે ચૂંટણી અરજી ફગાવી દેવી જ પડશે.

અપીલકર્તાએ આક્ષેપ કર્યો હતો કે કર્ણાટક હાઈકોર્ટમાં રૂપિયા ૨,૦૦૦ ની રકમ હેરોજી લાડ, પ્રતિવાદી નં. ૫ દ્વારા જમા કરાવવામાં આવી હતી, અને ચૂંટણી અરજદાર શિવાજી રાવ પોઆલ દ્વારા નહીં અને, તેથી, અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ નું ઉલ્લંઘન થયું છે, કારણ કે ઉપરોક્ત જોગવાઈ હેઠળ કાયદાની જરૂરિયાત એ છે કે અરજદારે હાઈકોર્ટના નિયમો અનુસાર હાઈકોર્ટમાં અરજીના ખર્ચ માટે જામીનગીરી તરીકે રૂપિયા ૨,૦૦૦ ની રકમ જમા કરાવવાની રહેશે. હાઈકોર્ટે ચૂંટણી અરજીમાં કરાયેલા કથનોની વિચારણા કરી કે અરજદારે પ્રતિવાદી નં. ૫ ના નામે રૂપિયા ૨,૦૦૦ નો ખર્ચ જમા કરાવ્યો હતો અને પ્રતિવાદી નં. ૫ ની જુબાની પણ ધ્યાનમાં લીધી જેમાં નિર્દેશ કરાયો હતો કે તેણે

કચારેય જામીનગીરીની રકમ રૂપિયા ૨,૦૦૦ જમા કરાવી ન હતી, અને ચૂંટણી અરજદારે જ તે જમા કરાવી હતી, અને કાર્ગટક હાઈકોર્ટના નિયમોની જોગવાઈઓ તેમજ દસ્તાવેજ એક્ટિબિટ પી-૫, જે ચૂંટણી અરજી સાથે સામેલ કરવામાં આવ્યો હતો, તેની વિચારણા કરી અને એવું ઠરાવ્યું કે પ્રશ્ન હેઠળની અનામત જમા કરાવણી અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવી હતી અને તેને ચૂંટણી અરજીના ખર્ચ માટે જામીનગીરી તરીકે ગણવાની રહેશે, અને આ રીતે અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ નું પાલન થયું છે. આ નિષ્કર્ષ પર આવવા માટે હાઈકોર્ટે ચન્દ્રિકા પ્રસાદ, બુધિનાથ ઝા, કામરાજા નાડાર અને એમ. કરુણાનિધિના કેસોમાં આ કોર્ટના ચુકાદાઓ પર ભરોસો મૂક્યો હતો.

અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એસ.એસ. જાવળીએ ભારપૂર્વક દલીલ કરી હતી કે હાઈકોર્ટનો નિષ્કર્ષ તદ્દન ભૂલભરેલો છે અને કોઈપણ સંજોગોમાં એક્ટિબિટ પી-૫ હેઠળ ખર્ચ તરીકે જમા કરાયેલી રકમને ચૂંટણી અરજદાર શ્રી શિવાજી રાવ પોઆલ દ્વારા કરાયેલી જમા કરાવણી તરીકે અર્થઘટન કરી શકાય નહીં, અને તેથી, કલમ ૮૬(૧) માં પ્રદાન કર્યા મુજબ અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ ની ફરજિયાત જરૂરિયાતોનું પાલન ન કરવા બદલ ચૂંટણી અરજી ફગાવી દેવી જોઈતી હતી. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જાવળીએ આ કોર્ટના *અત્તમશ રેઈન વિરુદ્ધ ચંદુલાલ ચંદ્રાકર અને અન્ય*, [૧૯૮૧] ૩ સુપ્રીમ કોર્ટ રિપોર્ટ્સ ૧૪૨, *ચરણ લાલ સાહુ વિરુદ્ધ નંદકિશોર*

ભટ્ટ અને અન્ય, [૧૯૭૪] ૧ સુપ્રીમ કોર્ટ રિપોર્ટ્સ ૨૯૪, રાજેન્દ્ર સિંહ અને અન્ય વગેરે વિરુદ્ધ શ્રીમતી ઉષા રાણી અને અન્ય વગેરે, [૧૯૮૪] ૩ સુપ્રીમ કોર્ટ રિપોર્ટ્સ ૨૨ અને એમ. કરાણાનિધિ વગેરે વિરુદ્ધ એચ.વી. હંડે અને અન્ય વગેરે, [૧૯૮૩] ૨ સુપ્રીમ કોર્ટ રિપોર્ટ્સ ૬૨૯ ના કેસોમાં ચુકાદાઓ પર ભરોસો મૂક્યો હતો. બીજી તરફ પ્રતિવાદી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી શ્રીનિવાસને દલીલ કરી હતી કે અધિનિયમમાં માત્ર તકસાધુ ચૂંટણી અરજીઓને પ્રોત્સાહિત ન કરવા અને ચૂંટણી અરજીના પરિણામના આધારે પક્ષકારોને વળતર આપવાના એકમાત્ર હેતુથી જામીનગીરી તરીકે રૂપિયા ૨,૦૦૦ જમા કરાવવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, અને ઉક્ત રકમ કોણ જમા કરાવી શકે તે અંગે કાયદાની કોઈ જરૂરિયાત ન હોવાથી, હસ્તગત કેસમાં રકમ ચૂંટણી અરજદારે પોતે જમા કરાવી હોવાથી હાઈકોર્ટ યોગ્ય રીતે એ નિષ્કર્ષ પર આવી છે કે અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ નું પાલન થયું છે, અને તેથી, આ કોર્ટે તેમાં હસ્તક્ષેપ કરવાની જરૂર નથી. વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર હાઈકોર્ટના નિષ્કર્ષને પ્રતિવાદી નં. ૫ ની જુબાનીથી બળ મળે છે જેમણે અસ્પષ્ટપણે નિર્દેશ કર્યો હતો કે તેમણે ક્યારેય રૂપિયા ૨,૦૦૦ ની રકમ જમા કરાવી ન હતી, જો કે દેખીતી રીતે તેમનું નામ રસીદ એક્ટિવિટી પી-૫ પર દેખાય છે.

આ કોર્ટના વિવિધ ચુકાદાઓ જેમના પર પક્ષકારોએ ભરોસો મૂક્યો છે તેની તપાસ કરતા પહેલાં અને અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ ની જોગવાઈ જોતાં,

અમને એ તદ્દન સ્પષ્ટ જણાય છે કે ઉપરોક્ત જોગવાઈ મુજબ ચૂંટણી અરજી રજૂ કરતી વખતે ખર્ચ માટે જામીનગીરી તરીકે રૂપિયા ૨,૦૦૦ ની જમા કરાવણી કરવી જરૂરી છે. ઉપરોક્ત જોગવાઈ રાખવાનો હેતુ તકસાધુ ચૂંટણી અરજીઓને પ્રોત્સાહિત ન કરવાનો અને ચૂંટણી અરજીમાં આખરે સફળ થનાર પક્ષકારોની તરફેણમાં ખર્ચ માટે જોગવાઈ કરવાનો હોઈ શકે છે. કલમ ૧૧૭ ની પેટા-કલમ (૨) હાઈકોર્ટને ચૂંટણી અરજીની સુનાવણી દરમિયાન ચૂંટણી અરજદારને, કેસની હકીકતો અને સંજોગોના આધારે જરૂરી હોય તેવી વધુ જામીનગીરી આપવા માટે જણાવવાની સત્તા આપે છે. તેથી, એ સ્પષ્ટ થશે કે રૂપિયા ૨,૦૦૦ ની જામીનગીરી અનામત જમા કરાવવાની જરૂરિયાત ફરજિયાત છે અને ચૂંટણી અરજી રજૂ કરતી વખતે જ તે કરવાની રહેશે, પરંતુ જમા કરાવવાની પદ્ધતિ તેમજ જમા કરાવી શકે તેવી વ્યક્તિ અંગે સંબંધિત હાઈકોર્ટના નિયમો અનુસાર પાલન કરવાનું રહેશે અને, આથી આ કોર્ટના કેટલાક ચુકાદાઓમાં તેને માર્ગદર્શક તરીકે ઠરાવવામાં આવી છે.

ચરણ લાલ સાહુ વિરુદ્ધ નંદકિશોર ભટ્ટ અને અન્ય, (૧૯૭૪) ૧ સુપ્રીમ કોર્ટ રિપોર્ટ્સ ૨૯૪ માં, અપીલકર્તાએ ચૂંટણી અરજી રજૂ કરતી વખતે અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ હેઠળ જરૂરી મુજબ રૂપિયા ૨,૦૦૦ નો ખર્ચ જમા કરાવ્યો ન હતો. તે આધારે હાઈકોર્ટ દ્વારા ચૂંટણી અરજી ફગાવી દેવામાં આવતા, મામલો આ કોર્ટ સમક્ષ લાવવામાં આવ્યો હતો અને આ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે

અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ ની જોગવાઈઓ ફરજિયાત છે અને હાઈકોર્ટ જમા કરાચેલી જામીનગીરીની રકમ ઘટાડવા અથવા તેને માફ કરવા માટે સક્ષમ નથી, અને પરિણામે ચૂંટણી અરજી સાથે જામીનગીરીની રકમ જમા ન કરાવવાથી કોર્ટ પાસે ચૂંટણી અરજી ફગાવી દેવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ રહેતો નથી. અમે એ સમજવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છીએ કે આ ચુકાદો હસ્તગત કેસમાં કેવી રીતે સહાયરૂપ થઈ શકે છે જ્યાં એ વિવાદિત નથી કે ચૂંટણી અરજદાર દ્વારા રૂપિયા ૨,૦૦૦ ની રકમ જમા કરાવવામાં આવી હતી, જે ચૂંટણી અરજદારની જુબાની તેમજ પ્રતિવાદી નં.૫ ની જુબાની પરથી સ્પષ્ટ થાય છે.

અલ્તમશ રેઈન વિરુદ્ધ ચંદુલાલ અને અન્ય, (૧૯૮૧) ૩ સુપ્રીમ કોર્ટ રિપોર્ટ્સ ૧૪૨ માં ચૂંટણી અરજદારે અરજીમાં જણાવ્યું હતું કે રૂપિયા ૨,૦૦૦ ની જામીનગીરીની રકમ જમા કરાવવામાં આવી રહી છે, પરંતુ વાસ્તવમાં આવી કોઈ જમા કરાવણી કરવામાં આવી ન હતી અને તે બાબતે હાઈકોર્ટે કલમ ૧૧૭ ની જોગવાઈઓનું પાલન ન કરવા બદલ અરજી ફગાવી દીધી હતી. અપીલ લાવવામાં આવતા, આ કોર્ટે હાઈકોર્ટના આદેશને એવા નિષ્કર્ષ પર માન્ય રાખ્યો હતો કે કલમ ૮૬(૧) હેઠળ હાઈકોર્ટ પાસે કલમ ૧૧૭ ની જોગવાઈઓનું પાલન ન કરતી ચૂંટણી અરજીને ફગાવી દેવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ બચતો નથી. અમારા સુવિચારિત અભિપ્રાય મુજબ, આ ચુકાદો પણ હસ્તગત કેસને લાગુ પડતો નથી, જ્યાં સુધી એવું ન ઠરાવવામાં આવે કે રકમ ચૂંટણી અરજદાર દ્વારા જમા

કરાવવામાં આવી હોવા છતાં તેનો લાભ તેને નહીં મળે કારણ કે જમા કરાવણી અન્ય કોઈના નામે કરવામાં આવી હતી.

શ્રી જાવળી દ્વારા ભરોસો મૂકવામાં આવેલો આગામી ચુકાદો રાજેન્દ્ર સિંહ અને અન્ય વગેરે વિરુદ્ધ શ્રીમતી ઉષા રાણી અને અન્ય વગેરે, [૧૯૮૪] ૩ સુપ્રીમ કોર્ટ રિપોર્ટ્સ ૨૨ નો કેસ છે. આ કેસમાં લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ ની જોગવાઈઓ વિચારણા માટે આવી ન હતી અને બીજી તરફ આક્ષેપ એવો હતો કે અધિનિયમની કલમ ૮૧(૩) નું ઉલ્લંઘન થયું છે કારણ કે અરજદારને બજાવવામાં આવેલી અરજીની નકલ મૂળ અરજીની સાચી કે ખરી નકલ હોવાનું પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યું ન હતું. આ દલીલ અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી જાવળી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવી ન હોવાથી, અમારે ઉપરોક્ત કેસના ગુણોત્તરમાં ઊંડા ઉત્તરવાની જરૂર નથી.

એમ. કરાણાનિધિ વગેરે વિરુદ્ધ એચ.વી. હંડે અને અન્ય વગેરે, [૧૯૮૩] ૨ સુપ્રીમ કોર્ટ રિપોર્ટ્સ ૬૨૯ માં, લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમની કલમ ૧૧૭(૧) ની જોગવાઈઓ સીધી રીતે વિચારણા માટે આવી હતી. આ કેસમાં હાઈકોર્ટના આસિસ્ટન્ટ રજિસ્ટ્રારે નિર્દેશ આપ્યો હતો કે જામીનગીરીની રકમ રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયામાં હાઈકોર્ટના રજિસ્ટ્રારના જમા ખાતે જમા કરાવવામાં આવે અને આ નિર્દેશના અનુસંધાને, ચૂંટણી અરજદારે એકાઉન્ટ્સ

ડિપાર્ટમેન્ટ દ્વારા હાઈકોર્ટના રજિસ્ટ્રારના જમા ખાતે જારી કરાયેલ પ્રી-રિસીપ્ટેડ ચલાન સાથે રૂપિયા ૨,૦૦૦ ની રકમ જમા કરાવી અને રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાએ શેરો કર્યો હતો કે તે રોકડમાં મળી છે. ચૂંટણી અરજીના ભરણપોષણપાત્ર હોવાને પડકારતી અરજદારની દલીલ એવી હતી કે અધિનિયમની કલમ ૧૧૭(૧) નું ઉલ્લંઘન થયું છે કારણ કે ચૂંટણી અરજીના નિયમોના નિયમ ૮ માં જોગવાઈ છે કે નાણાં હાઈકોર્ટમાં રોકડા જમા કરાવવા જોઈએ અને તે નિયમ કલમ ૧૧૭ ની પેટા-કલમ (૧) નો એક ભાગ હોવાનું માનવું જોઈએ. આમ એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે હાઈકોર્ટના રજિસ્ટ્રારના જમા ખાતે રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયામાં નાણાં જમા કરાવવાને અધિનિયમની કલમ ૧૧૭(૧) ની ફરજિયાત જરૂરિયાતોનું પાલન ગણી શકાય નહીં. આ દલીલ આ કોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી અને એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જમા કરાવવામાં અપનાવાયેલી પ્રક્રિયામાં કંઈ ખોટું ન હતું અને જ્યારે એકાઉન્ટ્સ ડિપાર્ટમેન્ટ દ્વારા હાઈકોર્ટના રજિસ્ટ્રારના જમા ખાતે જારી કરાયેલ પ્રી-રિસીપ્ટેડ ચલાન સાથે આ રીતે રકમ જમા કરાવવામાં આવી અને રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાએ શેરો કર્યો (રોકડમાં મળી), તો એવું જ ગણવું જોઈએ કે ચુકવણી હાઈકોર્ટમાં કરવામાં આવી હતી અને શેરો ધરાવતા પ્રી-રિસીપ્ટેડ ચલાનને રજિસ્ટ્રારની રસીદ તરીકે ગણવું જોઈએ. આ કોર્ટે આ કોર્ટના અગાઉના કે. કામરાજા નાડાર વિરુદ્ધ કુંજુ થેવર અને અન્ય, [૧૯૫૯] સુપ્રીમ કોર્ટ રિપોર્ટ્સ ૫૮૩ ના ચુકાદા પર ભરોસો મૂક્યો હતો, જે અધિનિયમની કલમ ૧૧૭

ની જોગવાઈઓ હેઠળનો કેસ હતો, જેમાં સુધારા પહેલાંની સ્થિતિ હતી, જેમાં પણ રસીદ દર્શાવતી હતી કે જમા કરાવણી કરવામાં આવી હતી પરંતુ તે દર્શાવતી ન હતી કે જમા કરાવણી ચૂંટણી કમિશનના સેક્રેટરીની તરફેણમાં કરવામાં આવી હતી. ઉપસ્થિત થયેલા પ્રશ્નોમાંનો એક એ હતો કે કલમ ૧૧૭ માં સમાવિષ્ટ 'ચૂંટણી કમિશનની તરફેણમાં' શબ્દપ્રયોગ, જે તે સમયે હતો તે મુજબ, ફરજિયાત સ્વરૂપનો હતો કે નહીં, અને આ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે કલમ ૧૧૭ નો પ્રથમ ભાગ જો કે ફરજિયાત છે, પરંતુ પછીનો ભાગ નહીં. આ મુદ્દા પર સત્તાધિકારીઓના ઉદાહરણો વધારવાની જરૂર નથી, પરંતુ એટલું કહેવું પૂરતું છે કે ચૂંટણી અરજી દાખલ કરતી વખતે રૂપિયા ૨,૦૦૦ ની રકમ જમા કરાવવી જ જોઈએ અને તે નિઃશંકપણે ફરજિયાત છે, પરંતુ રકમ કોના દ્વારા જમા કરાવવામાં આવશે વગેરેને ફરજિયાત ગણી શકાય નહીં. તે સ્થિતિ હોવાથી, અને હસ્તગત કેસમાં ચૂંટણી અરજદારની જુબાની તેમજ પ્રતિવાદી નં. ૫ ની જુબાની અસ્પષ્ટપણે એ નિર્દેશ કરે છે કે આ ચૂંટણી અરજદારે જ રૂપિયા ૨,૦૦૦ ની રકમ જમા કરાવી હતી, અમે હાઈકોર્ટના એ નિષ્કર્ષમાં કોઈ ખામી જોતા નથી કે અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ નું પાલન થયું છે અને પરિણામે ચૂંટણી અરજીને યોગ્ય રીતે ભરણપોષણપાત્ર ઠરાવવામાં આવી છે અને અધિનિયમની કલમ ૧૧૭ ના અનાદરના આધારે કલમ ૮૬ હેઠળ તેને ફગાવી શકાઈ ન હોત. તેથી, અમને અપીલમાં કોઈ તથ્ય જણાતું નથી, જે તદનુસાર ફગાવવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ રહેશે નહીં.

અપીલ ફગાવવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.